

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

LITTERATUR OCH DRAMATIK I ROMARRIKET

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN DIGITALA LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Romarriket Online). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras. Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Romarriket Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](http://skolaonline.varldskulturmuseerna.se)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Antikens Grekland Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans, eller eleverna var för sig, ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta. Eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Litteratur och dramatik i Romarriket – Introduktion

1. Sammanfatta introduktionen i några meningar: Vilket verk sågs som klassiker och nationalepos inom den antika romerska litteraturen? Vem skrev det och vad handlade det om? Vilka andra verk ses som betydande och vilka skrev dem? Vilka berättarformer var populära? Hur påverkades den romerska litteraturen och dramatiken av den grekiska berättarkonsten? Hur var det ställt med läs- och skrivkunnigheten i Romarriket?

Skriv max en halv sida.

2. Catullus var en av Romarrikets mest betydande diktare. Han skrev dikter om både kärlek och hat. Stor inspiration hämtade han från den kvinnliga grekiska diktaren Sappho.

Skriv en dikt med inspiration från inledningen av Catullus dikt "Vivamus, mea Lesbia" (Carmen 5).

*Låt oss, Lesbia, leva, låt oss älska,
och ej akta ett enda vittent värdigt
allt vad knarriga gubbar därom glunka.*

Denna översättning är hämtad från en svensk version av dikten som återfinns på LyricsTranslate.

Skriv minst tio diktrader om någonting som du tycker väldigt mycket om med samma slags form, språk och upplägg. Texten en person, ett intresse, en sak eller ett verk (litteratur, film, musik mm).

Episk diktning, Vergilius och Aeneiden

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Vilka verk inspirerades den romerska litteraturen och epiken av? Vad menas med hexameter och vad medförde användningen av detta för berättarna? Vad handlar *Aeneiden* om och vad gav den romarna? Skriv max en halv sida.

2. Studera föremålet ovan. Vad är det för något? Vad har det använts till? Vem tror du ägde föremålet? Vad är det för bildmotiv som visas? Vilka verk och berättelser dyker karaktären upp i? Varför tror du att bildmotivet skapats? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Jämför föremålet med ett liknande föremål från idag. Upplevdes dessa typer av föremål på olika sätt då och nu? Vilka är skillnaderna och vilka är likheterna? Finns det föremål som upplevs liknande idag? Skriv max en sida.

3. Läs en valfri sida ur Aeneiden och sammanfatta dess handling. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max en halv sida.

4. Utforska Aeneidens handling och beskriv vilka följande hjältar och karaktärer är: Aeneas, Ascanius, Lavinia, Anchises och Dido. Skriv max en halv sida. Sök i valfria källor om det behövs.

5. Vilka slags ideal, egenskaper och karaktärsdrag framhävs ofta i Aeneiden kring hur en hjälte och människa bör vara? Skriv max en halv sida.

6. Hur lever Aeneiden kvar idag? Diskutera hur Vergilius berättelser har fortsatt inspirera berättandet idag? Välj två verk som du anser är inspirerade av Aeneiden. Beskriv dem och deras handling och motivera varför du valt dem. Skriv max en sida.

7. Sök efter ett antikt romerskt föremål i databasen Carlotta som visar bildmotiv från litteraturens och dramatikers värld. Skriv vad föremålet är, vad det använts till, vad det visar och varför du valt föremålet. Skriv max en sida.

Dramatiken och den romerska teatern

1. Sammanfatta undertemat i några rader utifrån följande frågor: Hur inspirerades den romerska dramatiken av den grekiska? Vilka slags pjäser var de mest populära? Vilka dramatiker nådde

berömmelse? Vad kännetecknade den romerska teatern? Skriv max en sida.

2. Utforska dramatiker Titus Maccius Plautus verk *Amfitryon* eller *Den skrävlande soldaten*. Beskriv dess handling. Vad vill författaren säga med berättelsen? Vad ska läsaren eller tittaren lära sig? Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max två sidor.

[Amfitryon sida 1 faksimil | Litteraturbanken](#)

[Titus Maccius Plautus & Alf Önnersövers. – Den skrävlande soldaten. Miles gloriosus. F.f.g. i svensk metrisk tolkning med inledning och anmärkningar av Alf Önnersövers. Om boken | Litteraturbanken](#)

3. Skriv en berättelse inom genren komedi inspirerad av de romerska dramerna. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Använd länkarna till Litteraturbanken. Skriv 1-10 sidor.

4. Skriv en scen eller en kort teaterpjäs/drama inspirerad av de romerska dramerna och dess dialogstycken. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Skriv 1-10 sidor.

5. Studera något verk av Plautus, Ovidius eller Cicero och jämför texten, språket, dialogen och handlingen med en nutida teaterpjäs, film eller tv-serie. Vilka likheter och skillnader finns? Använd länkarna till Litteraturbanken. Skriv max en sida.

Horatius och satiren

1. Sammanfatta undertemat i några rader utifrån följande frågor: Vem var Horatius och vad skrev han för slags verk? Vad använde han sig av för slags tekniker och berättargrepp?
2. Skriv en kortare satirisk och förlöjligande text med inspiration av Horatius "Bref till Pisonerna om skaldekonsten". Välj en person eller ett samhällsfenomen att förlöjliga. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max en sida.
3. Skriv en dikt med inspiration från någon av dikterna, odena och breven i listan på verk av Horatius i Litteraturbanken. Använd länken. Skriv om valfritt ämne – person, natur/miljö, samhällsfenomen mm. Skriv max en sida.
4. Sök efter en modern satir – bok, film, tv-serie, teater eller sång. Beskriv dess handling och förklara hur verket är en satir och vad verket och författaren vill berätta med det. Skriv max en sida.

Histoireskrivning

1. Sammanfatta undertemat med att besvara frågorna: Varför var romernas möjligheter till att förstå sin tidiga historia begränsade? Namnge minst tre antika romerska historiker. Vad var kännetecknande för den romerska historieskrivningen? Skriv max en halv sida.
2. Diskutera och jämför romersk historieskrivning med dagens historieskrivning och historievetenskap. Vilka skillnader anser du finns? Ange ett nutida exempel och verk som grund för dina påståenden. Skriv max en sida.
3. Välj en betydande historisk händelse och beskriv denna händelse med inspiration av historieskrivningen från romersk tid och det som var kännetecknande då. Inspireras av Cornelius Tacitus verk "Germania" som hittas via länk till Litteraturbanken. Skriv max en sida.

Kvinnliga författare

1. Sammanfatta undertemat med att besvara frågorna: Vilka var Sulpicia och Helvia? Vad har hänt med flera verk från kvinnliga författare? Varför hade kvinnorna inte samma möjlighet som männen att skriva litteratur och dramatik? Sök i andra av plattformens teman efter svar. Skriv max en sida.
2. Sök fritt efter andra kvinnliga författare från antik tid och fram till och 1700-talet. Beskriv kort tre av dem och deras författarskap. Skriv max en sida.
3. Diskutera det kvinnliga författarskapet under antik tid i jämförelse med hur det är idag. Vilka är skillnaderna? Skriv max en sida.

Hur lever den antika romerska litteraturen och dramatiken kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av den romerska litteraturen och dramatiken lever kvar idag. Stolpa upp fakta på max en sida.
2. Sök fritt efter information och ge nya exempel på hur litteratur, dramatik och berättande från Romarriket lever kvar idag. Beskriv kort i text och hitta en gestaltande bild för:
 - A. En roman/bok
 - B. En film eller tv-serie
 - C. En teaterpjäs
 Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Berätta om en människa från Romarriket som har en koppling till litteratur och dramatik (ej någon som tidigare angetts). Sök efter information i valfria källor. Vad hette denne? Var i Romarriket levde denne? Hur levde denne sitt liv? Vad har/hade denne med litteratur och dramatik att göra? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

2. Beskriv en scen där två romare råkar mötas när de möts vid amfiteatern efter att ha sett en pjäs. De kommer från helt olika samhällsgrupper. Vilka är de? Vad heter de, hur gamla är de, hur ser deras familjer ut? Hur lever de sina liv? Vad tycker de om föreställningen? Fantisera ihop en händelse och en kort dialog. Skriv max en sida.

3. Jämför den romerska litteraturen och dramatiken med den grekiska. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

4. Jämför den romerska litteraturen och dramatiken med litteraturen och dramatiken från någon annan historisk kultur och/eller epok. T ex nordisk vikingatid, upplysningens Europa eller äldre indisk, kinesisk eller japansk historisk tid. Sök i källor. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

5. Skriv en berättelse inom genren komedi inspirerad av de romerska dramerna. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Skriv 1-10 sidor.

6. Skriv en scen eller en kort teaterpjäs/drama inspirerad av de romerska dramerna och dess dialogstycken. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Använd länken till Litteraturlbanken. Skriv 1-10 sidor.

7. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet. Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren. Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.